

Порада 3. Складні умови війни дозволяють перевірити або підтвердити актуальність та новизну дисертаційного дослідження.

Література:

1. Бондарчук О., Пинчук Н. Професійне психологічне благополуччя працівників освіти: сутність, індикатори, умови підтримки під час війни і повоєнний час. *Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації*. 2023.19 травня. – URL: <http://youtube.com/watch?v=x88Cz3CWAuo&t=1s>

2. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України .URL:<http://fasebook.com/ipood.napn/?Iocale>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-36>

ПІДГОТОВКА ДИСЕРТАЦІЙ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ: ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ТА ДОСТОВІРНІСТЬ ДАНИХ

Лозинська Тамара Миколаївна

*доктор наук з державного управління,
професор,*

*завідувач кафедри публічного управління та адміністрування,
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна*

Сліченко Вікторія Вікторівна

*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна*

Дві великі проблеми інформаційного забезпечення наукових досліджень: доступ до інформації та її достовірність, – загострилися із введенням правового режиму воєнного стану, який включає і обмеження щодо отримання та поширення публічної інформації. Звернемо увагу на застереження юристів стосовно розуміння сутності публічної інформації, яку нерідко вбачають у тому, що така інформація має бути доступною громадянам за будь-яких умов. Однак, публічною інформацією називають тому, що вона «...перебуває у володінні органів публічної влади (та інших осіб, що виконують суспільно-важливі

функції за бюджетні кошти) [1]. Це означає, що дослідники не можуть мати безумовний доступ до всієї інформації, що і передбачає Закон України «Про доступ до публічної інформації» [2]. Виходячи із норм Закону розпорядники інформації мають приймати рішення щодо оприлюднення інформації, а в умовах обмежень воєнного стану – зважати чи не буде загрожувати поширення певної інформації життю і здоров'ю людей, руйнуванню інфраструктури, просуванню військ противника тощо.

У своїй дослідницькій роботі на початку 2022 р. ми зіштовхнулися з тим, що органи державної влади і органи місцевого самоврядування Полтавської області призупинили доступ до інформації (на офіційних веб-сайтах були видалені навіть прізвища фахівців, які виконували певні управлінські функції, вилучені дані про стан громад) і лише останнім часом ситуація покращилася. Досліджуючи процеси, пов'язані з державною підтримкою підприємництва в кризових умовах, вимушені констатувати недостовірність даних щодо чисельності внутрішньо переміщених осіб, релокації бізнесу, обсягів фінансової допомоги тощо. Частково подібні викривлення інформації обумовлені нестабільністю внутрішньої міграції фізичних і юридичних осіб, але іноді спостерігалось і усвідомлене спотворення інформації.

Разом із цим українські дослідники за підтримки міжнародної наукової спільноти отримали можливість використання електронних ресурсів видавництва, наукових центрів і проєктів. Так, до кінця 2022 р. для українських науковців було забезпечено безкоштовний доступ до баз даних Web of Science і Scopus. Також було надано доступ до низки медичних ресурсів, таких як ClinicalKey, Complete Anatomy, Embase, Osmosis. Українські вчені й освітяни отримали безкоштовний і зручний доступ на порталі Research4Life до понад 115 тис. книг, близько 40 тис. журналів, десятків баз даних [3], що мало і матиме в подальшому позитивний вплив на якість наукових досліджень та сприятиме інтеграції вітчизняних учених до світового наукового співтовариства.

Обмеження доступу до інформації та її необ'єктивність, що впливають на достовірність наукових результатів, створюють труднощі і для органів влади, що ухвалюють рішення, оскільки, ґрунтуючись на необ'єктивних висновках, ці рішення можуть нанести шкоду суб'єктам господарювання і негативно вплинути на загальну економічну ситуацію. Скажімо, Антимонопольний комітет України (АМКУ), здійснюючи аналіз ринку пального, зіткнувся як з труднощами в отриманні інформації, так і з неповними даними [4]. АМКУ пояснює, що ще з січня 2022 р. Державна служба статистики України, за рішенням уряду, не отримує даних щодо обсягів роздрібного пального від безпосередніх учасників ринку, а тому АМКУ вимушений послуговуватися даними

системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового (СЕА РПСЕ). Однак інформація СЕА РПСЕ є неповною, оскільки окремі суб'єкти господарювання скористалися можливістю обмежити доступ до інформації про обіг пального [там само], що не дозволяє скласти його науково обґрунтовані баланси та спрогнозувати попит і пропозицію.

Законодавством чітко не визначено, яка саме інформація складає комерційну таємницю, є конфіденційною або має обмежений доступ, а тому мають бути розроблені більш релевантні критерії встановлення статусу інформації. Також доцільно посилювати безпеку електронних інформаційних джерел, які страждають через несанкціоновані проникнення, помилки при введенні даних, відсутність відповідальності за недостовірність інформації.

Повномасштабне вторгнення Росії унеможливило або суттєво утруднило підготовку дисертацій у закладах вищої освіти, які опинилися на окупованій території чи в зоні бойових дій. З метою захисту права здобувачів ступеня Доктор філософії на реалізацію наукових інтересів Постановою КМУ № 341 було встановлено, «...що період дії воєнного стану, а також наступні три місяці після його припинення або скасування, не враховуються під час обчислення строків, визначених Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» [5]. Таке рішення є цілком справедливим по відношенню до здобувачів, які виїхали за межі країни, служать у Збройних Силах України або не можуть завершити досліді на окупованій території. Проте постає питання відновлення дослідницької роботи після завершення дії воєнного стану і у багатьох випадках її потрібно буде починати спочатку, а отже здобувач може не вкластися у терміни, встановлені КМУ. Рішення щодо унормування подібних ситуацій у даний час відсутні.

Щодо процедури захисту дисертацій є ряд положень, які викликають зауваження безвідносно до умов воєнного стану. Зокрема, не передбачена можливість переведення аспірантів для продовження роботи над дисертацією до інших ЗВО (окрім випадків з неакредитованими програмами), що порушує їх право на академічну свободу. Вимога щодо наявності у членів разової ради (п'ять осіб) по три публікації за тематикою дослідження аспіранта (п'ятнадцять статей) взагалі ставить під сумнів доцільність проведення аспірантом дослідження, предмет якого уже є достатньо опрацьованим. Очевидно, що ці вимоги вимагають перегляду, не зважаючи на воєнний стан,

оскільки вони не сприяють поліпшенню якості підготовки дисертацій та їх захисту в разових спеціалізованих радах.

Література:

1. Ващук-Огданська О. Обмеження доступу до публічної інформації під час війни: про що говорить судова практика? URL: <https://cedem.org.ua/analytics/dostupu-sudova-praktyka/> (дата звернення 29.08.2023).

2. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-17/conv> (дата звернення 29.08.2023).

3. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf> (дата звернення 29.08.2023).

4. АМКУ пропонує КМУ повернути державний контроль за обігом світлих нафтопродуктів (пального). URL: <https://amcu.gov.ua/news/amku-proponuye-kmu-povernuti-derzhavnij-kontrol-za-obigom-svitlih-naftoproduktiv-palnogo> (дата звернення 29.08.2023).

5. Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmini-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-12-sichnya-2022-r-44-341> (дата звернення 04.09. 2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-37>

МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОКТОРСЬКОЇ ОСВІТИ

Лозовий Віталій Станіславович

доктор історичних наук, професор,

головний науковий співробітник,

Національний інститут стратегічних досліджень

м. Київ, Україна

На сучасному етапі розвиток економіки знань призвів до того, що навички та компетенції, які формуються в аспірантурі (докторантурі), виявляються затребуваними не лише в межах академічної праці, але і в